

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**ЗМІЦНЕННЯ МІСЦЕВОЇ
ФІНАНСОВОЇ ІНІЦІАТИВИ**

**ЩОМІСЯЧНИЙ МОНІТОРИНГ
ОСНОВНИХ ІНДИКАТОРІВ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
СТАНОМ НА 01.12.2008**

Буклет, який Ви тримаєте в руках є щомісячним видання підготовленим за даними офіційної статистики. Він містить стислий аналіз, підбірку діаграм та графіків, які ілюструють основні зміни що відбуваються у банківській системі України.

Цей продукт підготовлено за підтримки Американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку. Зміст продукту є відповідальністю Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень (ІБСЕД) і не обов'язково збігається з поглядами USAID або уряду США.

вул. Ярославів Вал 14Г, 1 поверх, офіс 54.
м. Київ, 01034, Україна
Тел: (044) 235-32-31, 279-50-89
Факс: (044) 235-51-82

Тенденції розвитку банківської системи

Банківська система України протягом останніх двох місяців характеризувалася:

- **значними** коливаннями обмінного курсу готівкової національної валюти до долара США (за 2 місяці четвертого кварталу офіційний курс долара виріс на 39 % або на 1,88 грн.);
- **різким** зниженням темпів промислового виробництва основних галузей економіки України та, як наслідок, скороченням основних видів операційних витрат, заробітної плати та персоналу;
- **зростанням** індексу споживчих цін – у листопаді він досягнув 21 % (в порівнянні з груднем 2007 року);
- **повільним** зростанням загальних активів, скороченням обсягів міжбанківських операцій;
- **різким** згортанням кредитних операцій з клієнтами.

Внаслідок фінансової кризи на світових ринках капіталу та часткового замороження фінансування з боку іноземних інвесторів, зовнішнє фінансування стало менш доступним для банків. На фоні вилучення вкладниками депозитів з банківської системи (в жовтні – листопаді відтік вкладів склав приблизно 32 млрд. грн. та 1,6 млрд. дол.) має місце суттєвий дефіцит як гривневих, так і валютних ресурсів.

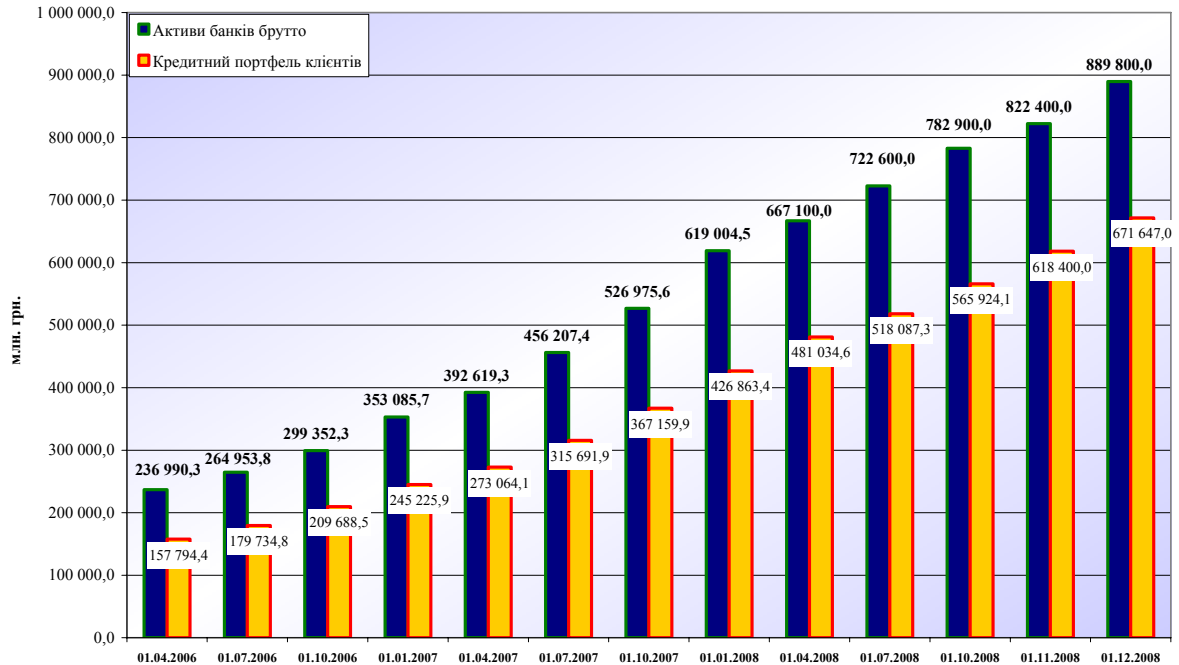
З метою подолання значного скорочення ресурсної бази банків, Національним банком України були прийняті екстрені заходи для боротьби з кризою поточної ліквідності та Постановою Національного банку України від 11.10.2008 року № 319 був введений ряд обмежень. Згідно цих обмежень була заборонена видача кредитів в іноземній валюті клієнтам, у яких немає валютних надходжень, та дострокове призупинення дії депозитних договорів.

Основними показниками монетарної політики Національного банку були: обсяг **готівки поза банками** в листопаді зменшився на 3,4% – до 141,3 млрд. грн. (збільшення з початку року на 27,2 %), що значною мірою було зумовлено активністю населення на готівковому валютному ринку. Зазначене вплинуло і на динаміку питомої ваги готівки в структурі грошової маси, яка впродовж листопада зменшилася до 29,2 % порівняно із 30,4 % на початок місяця. За таких умов темпи розширення **грошової маси** у листопаді були помірними – зростання на 0,4 % за місяць та на 22 % з початку року – до 483,2 млрд. грн. У річному вимірі (у розрахунку до відповідного місяця минулого року) у листопаді показник приросту грошової маси знизився до 32,2 % в порівнянні із 35,2 % у жовтні.

У січні-листопаді 2008 року мало місце уповільнення темпів розвитку банківської системи України, зокрема показника чистих активів. За листопад чисті активи банківської системи зросли до 853,1 млрд. грн. (+61,1 млрд. грн. в еквіваленті, але -11,0 млрд. дол. США (-8 % за листопад)). Часткове збільшення активів відбулось, в основному, за рахунок збільшення обсягів кредитів, наданих клієнтам в національній валюті. **Обсяг кредитних вкладень** у листопаді збільшився на 8,6 % (з початку року – 57,3 %) до 671,6 млрд. грн. **Обсяг кредитів юридичним особам** збільшився на 8,4 % (з початку року – на 54,1 %) до 418,2 млрд. грн. Кредити, **надані фізичним особам** збільшилися на 9,1 % у листопаді та на 63,1 % з початку року до 253,5 млрд. грн. На показники приросту кредитних вкладень також вплинула курсова переоцінка раніше наданих кредитів.

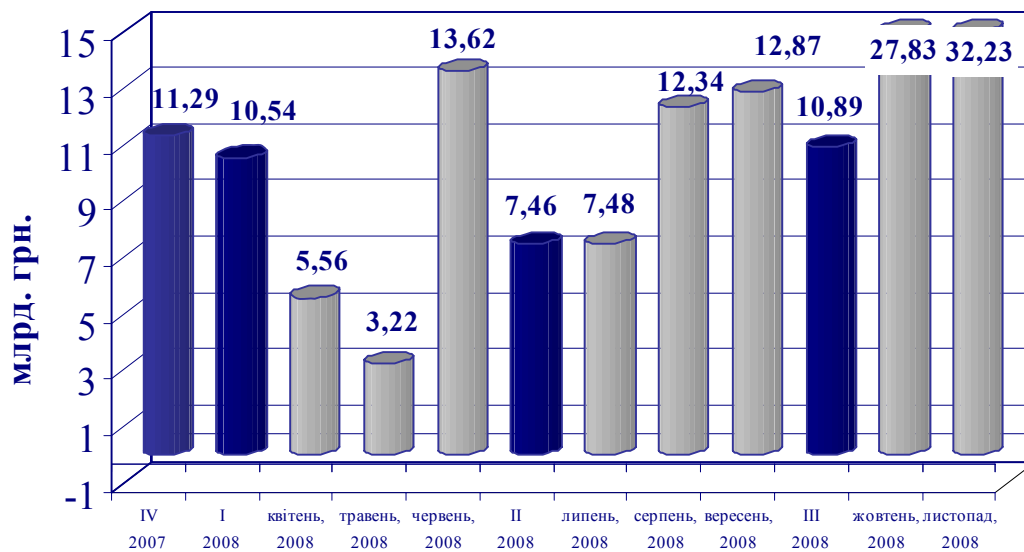
Діаграма 1

Банківська система України, динаміка активів за 2006 – 2008 роки

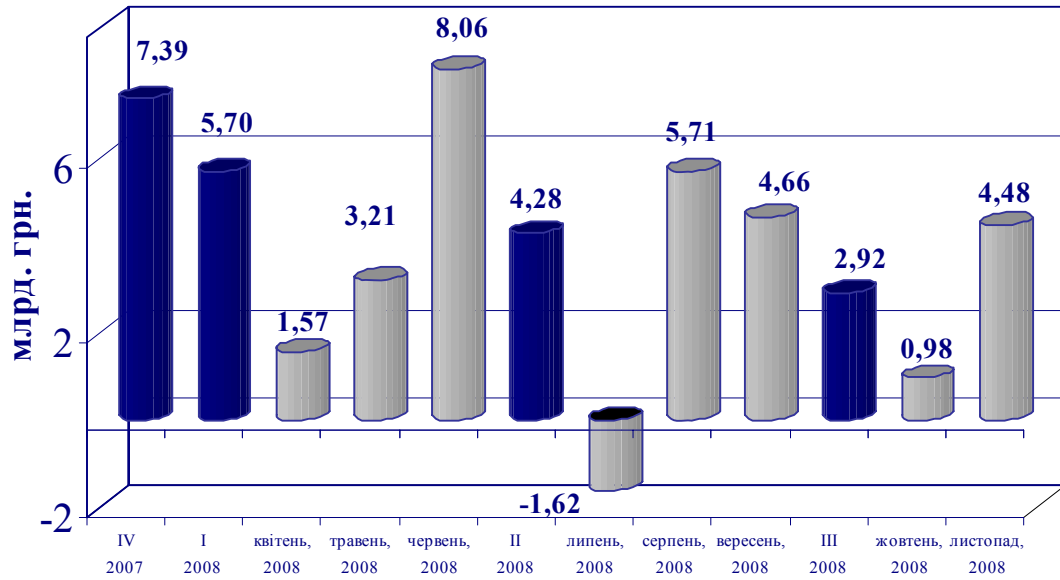
Діаграма 2

Кредитний портфель юридичних осіб

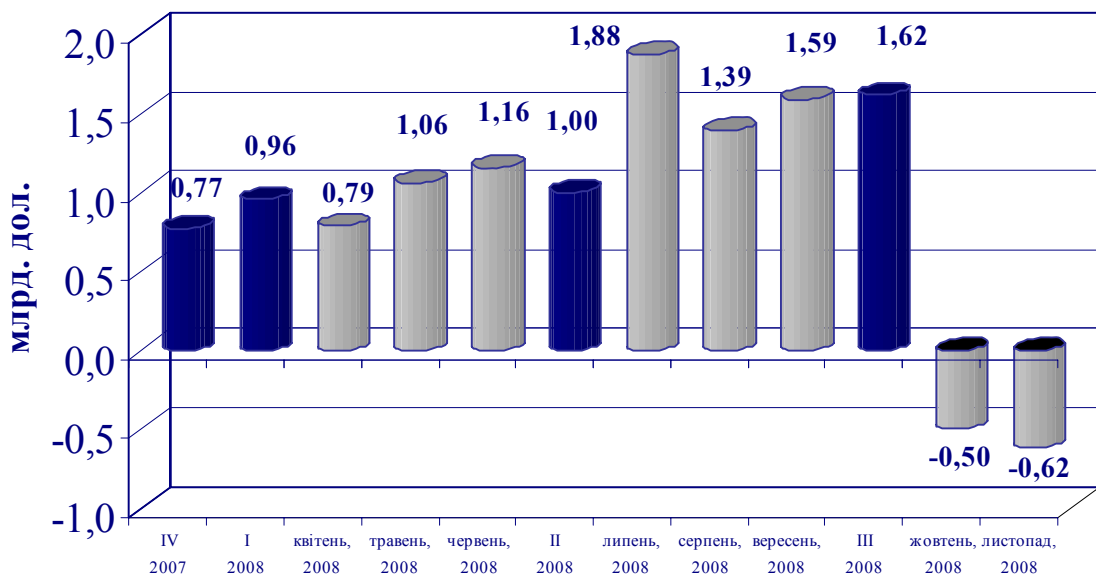
Діаграма 3

Кредитний портфель юридичних осіб в національній валюті

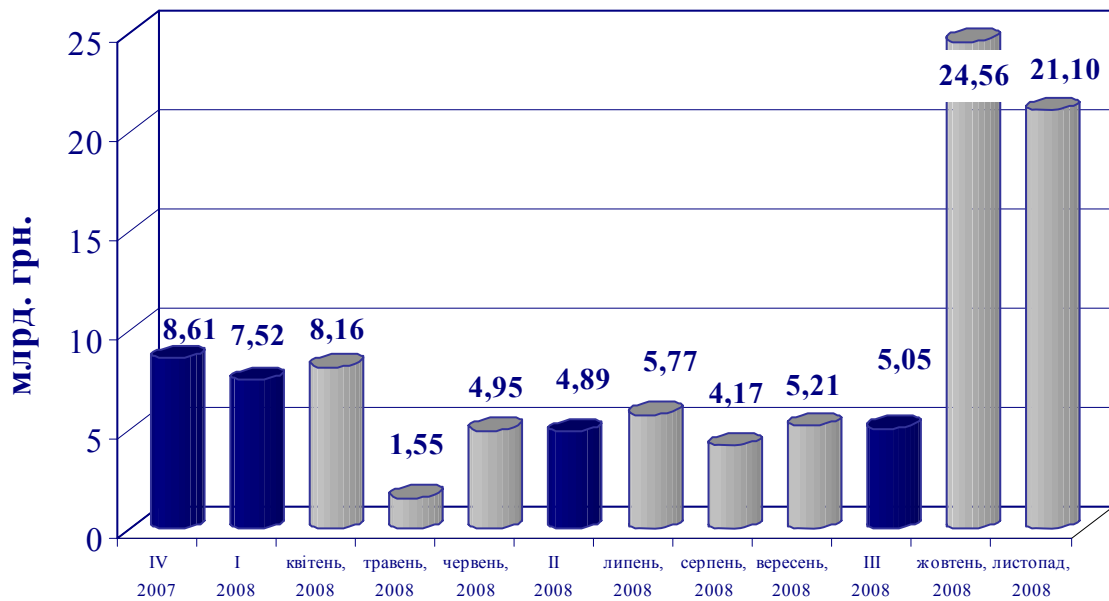
Діаграма 4

Кредитний портфель юридичних осіб в іноземній валюті

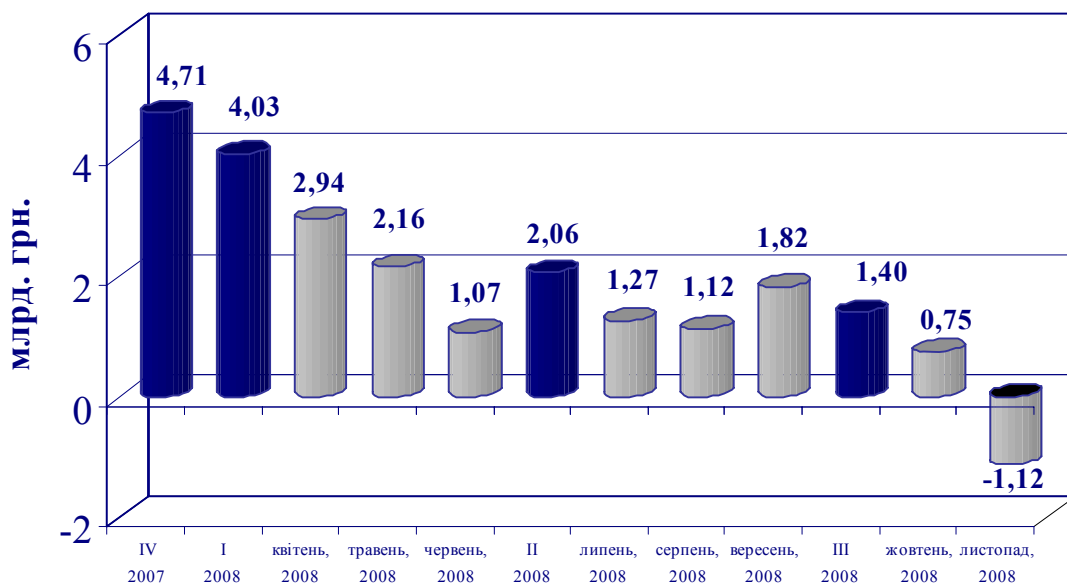
Діаграма 5

Кредитний портфель фізичних осіб

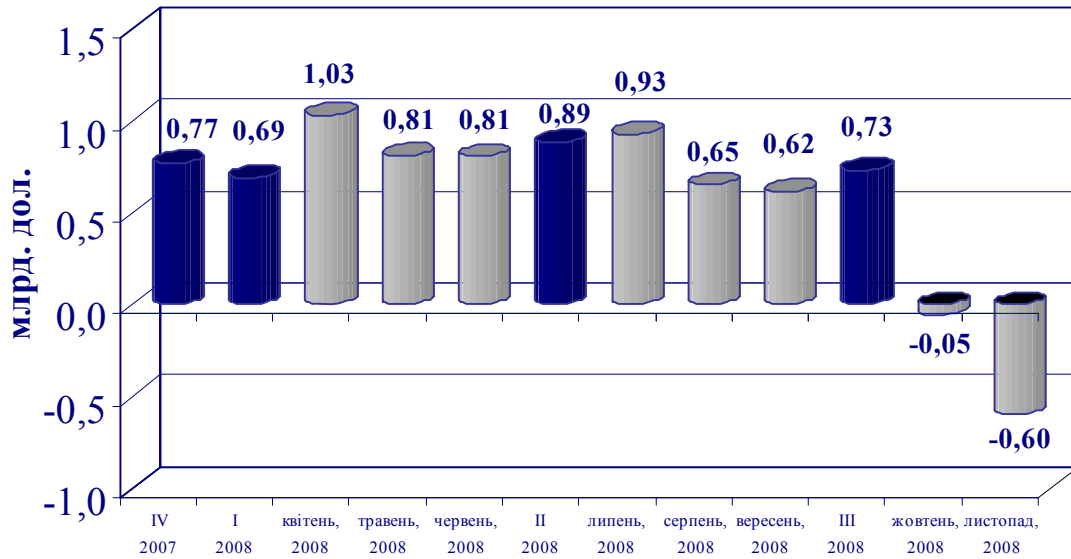
Діаграма 6

Кредитний портфель фізичних осіб в національній валюті

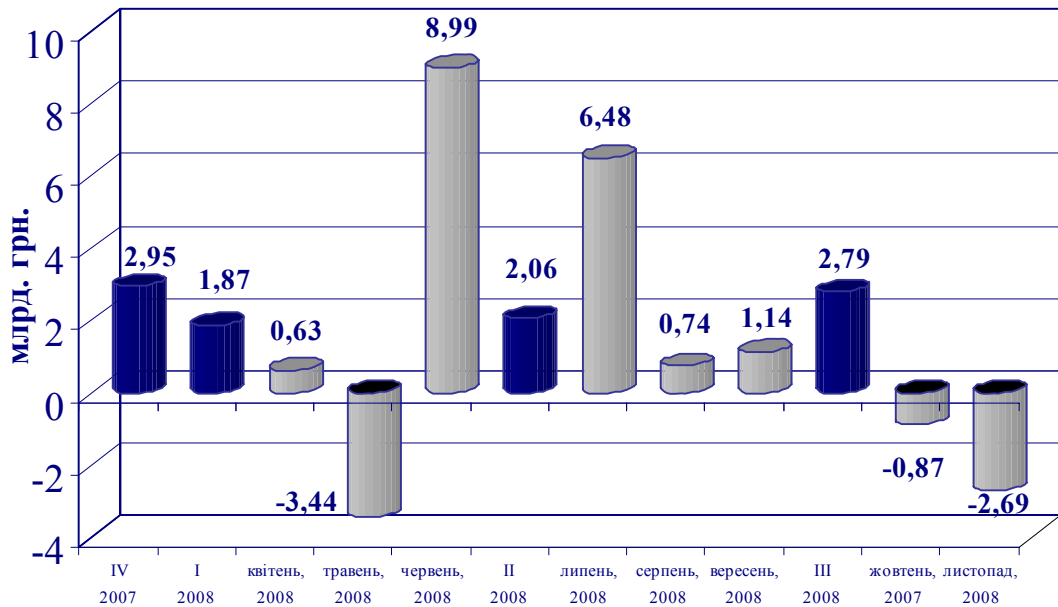
Діаграма 7

Кредитний портфель фізичних осіб в іноземній валюті

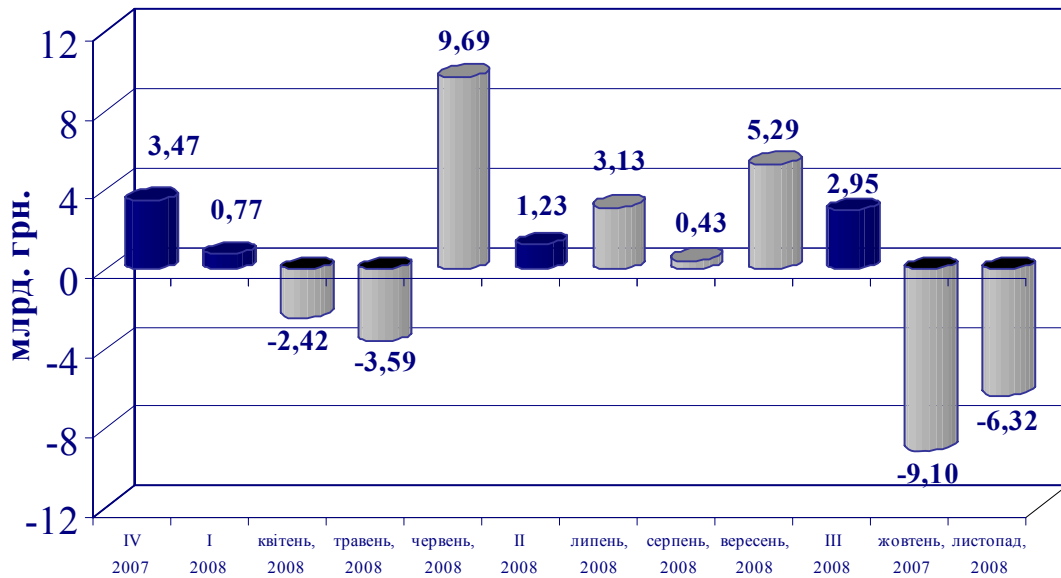
Діаграма 8

Кошти юридичних осіб

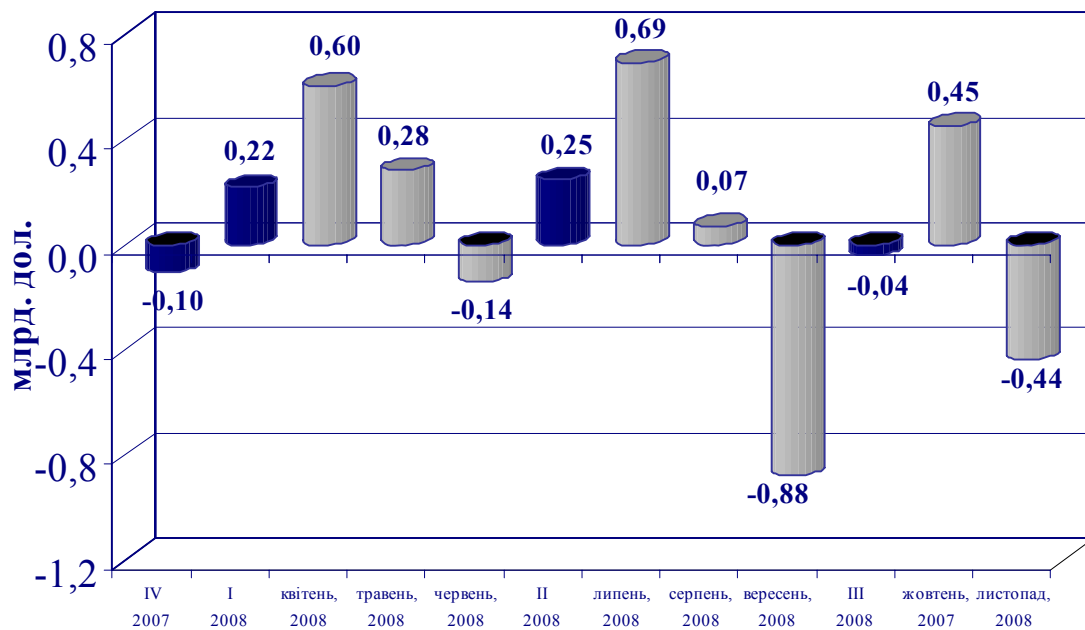
Діаграма 9

Кошти юридичних осіб в національній валюті

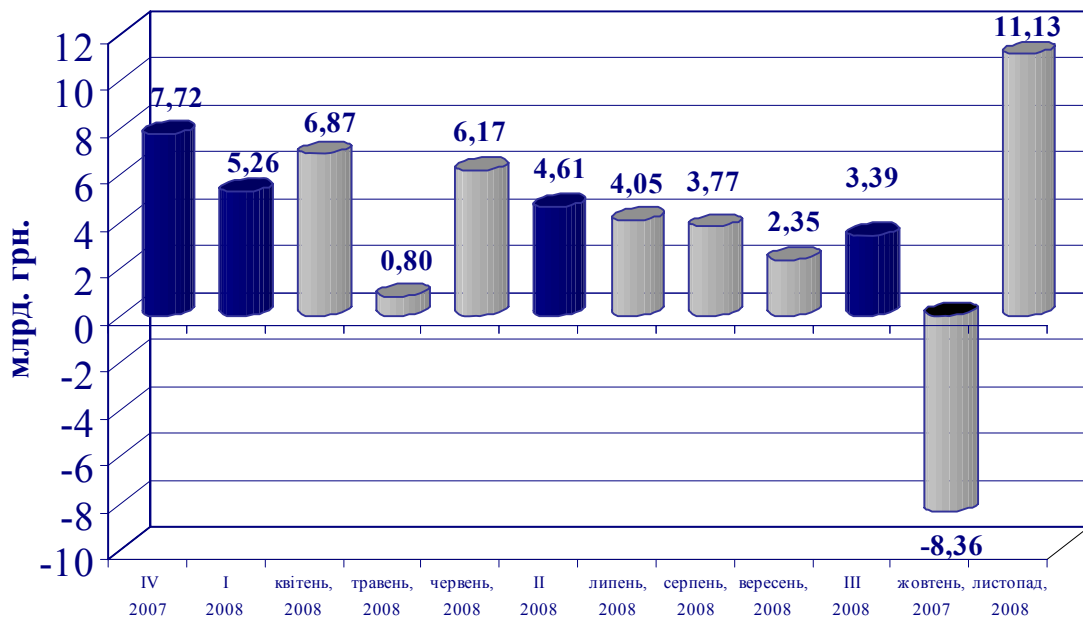

Діаграма 10

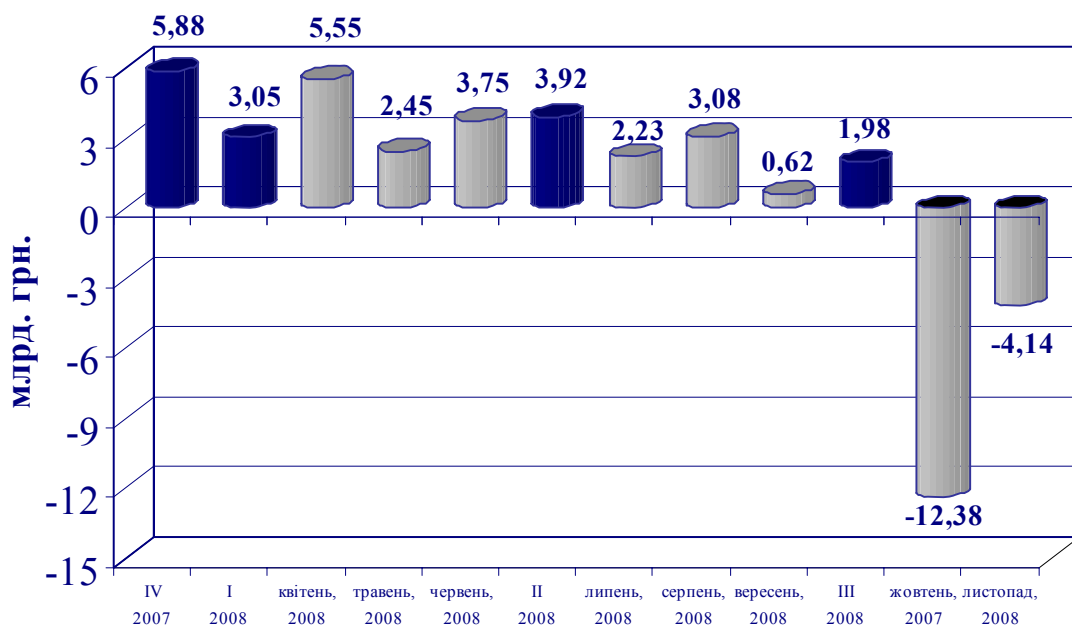
Кошти юридичних осіб в іноземній валюті

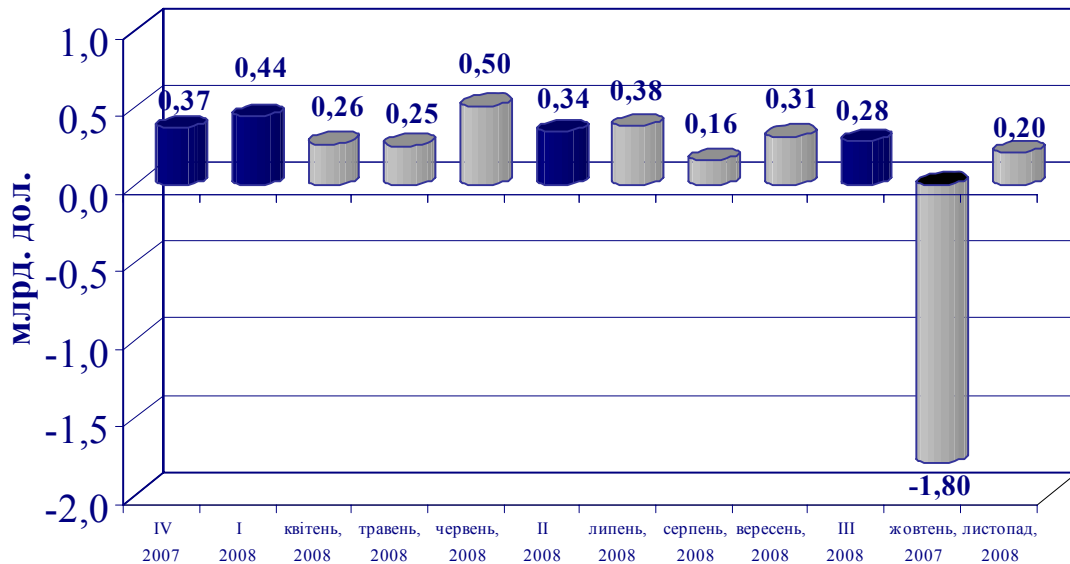
Кошти фізичних осіб

Кошти фізичних осіб в національній валюті

Кошти фізичних осіб в іноземній валюті

Як видно з вищенаведених діаграм, підсумки листопада 2008 року свідчать про те, що темпи кредитування клієнтів в національній валюті уповільнились. Приріст кредитного портфеля у листопаді в іноземній валюті вперше за останні два роки має від'ємне значення за рахунок заборони здійснення кредитних операцій банками клієнтам, які не мають валютної виручки та, відповідно, планового погашення клієнтами заборгованості по раніше виданих кредитах.

Внаслідок зростання недовіри до банківської системи, зниженням темпів виробництва, паніки серед населення у листопаді 2008 року мали місце від'ємні прирости коштів клієнтів – юридичних та фізичних осіб. Але, не дивлячись на зменшення вкладів населення в національній валюті у листопаді на 4,14 млрд. грн., у період з 26 листопада до 1 грудня щоденно фіксувалося їх зростання – за цей період вони збільшилися на 1,7 млрд. грн. **Депозити населення в іноземній валюті** в листопаді в доларовому еквіваленті збільшилися на 0,2 млрд. дол. США, у гривневому (у т.ч. у результаті курсової переоцінки депозитів) – на 15,3 млрд. грн. За рахунок знецінення національної валюти масштабним явищем стає конвертація вкладів з гривневих на валютні або відмова від пролонгації депозитного договору в разі закінчення строку вкладу.

Депозити юридичних осіб у листопаді зменшилися на 2,1 % (з початку року збільшилися на 14,2 %) – до 132,1 млрд. грн. Це відбулося насамперед за рахунок зменшення депозитів у національній валюті, що у т.ч. пов'язано зі сплатою у цьому місяці квартальних податкових платежів.

З метою дотримання процентної маржі на рівні, достатньому для покриття поточних витрат, у другій половині жовтня банками були збільшені процентні ставки по кредитах – в національній валюті в середньому до 23 %, а в іноземній – до рівня 17 %.

Для покриття короткострокових розривів ліквідності, в зв'язку з дефіцитом міжбанківських ресурсів у національній валюті, та з метою створення стимулів для повернення вкладів у банківську систему більшість банків затвердили акційні умови по депозитах з підвищеною ставкою – на рівні 20-21 %.

За листопад капітал банків збільшився на 5,7 млрд. грн. до 103,2 млрд. грн. Таке зростання відбувалось, в основному, за рахунок прибуткового результату діяльності банків. Так, за 11 місяців банки отримали прибуток в розмірі 10,1 млрд. грн. (в порівнянні - 6,3 млрд. грн. за 11 місяців 2007 року).

В результаті переоцінки валютних кредитів має місце зростання активів, зважених за ризиком і, як наслідок, зменшення платоспроможності Банку та достатності його регулятивного капіталу. При нормативному значенні не менше 10 %, станом на 01.12.2008 року середнє значення становить близько 13,16 % (в порівнянні з початком року значення даного нормативу зменшилось на 0,76 в. п.).

